

Ιδιωτική Vs Κρατική Ιδιοκτησία. Συμπεράσματα από τον Ελληνικό Τηλεπικοινωνιακό Τομέα

Δρ. Κωνσταντίνος Καραμάνης

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
kkaramanis@yahoo.gr, kkaramanis@vodafone.net.gr

Περίληψη

Με το συγκεκριμένο άρθρο εξετάζουμε εάν το είδος της ιδιοκτησίας της επιχείρησης επηρεάζει την εταιρική της απόδοση. Ως παράδειγμα χρησιμοποιούμε τον ελληνικό τηλεπικοινωνιακό τομέα και συγκεκριμένα εξετάζουμε εάν η τιμολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών στην τηλεφωνία (σταθερή και κινητή) καθώς και στο διαδίκτυο είναι ευνοϊκότερες στις ιδιωτικές από ότι στις κρατικές επιχειρήσεις. Τα συγκεντρωθέντα στοιχεία αφορούν 44 από τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις της σταθερής τηλεφωνίας, της κινητής τηλεφωνίας και του διαδικτύου και η εξεταζόμενη περίοδος αφορά στα έτη 1992-2006. Για την συγκέντρωση αυτών των στοιχείων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των συνεντεύξεων με τη βοήθεια ερωτηματολογίου και η αξιολόγηση τους έγινε περιγραφικά. Από την ανάλυση των συγκεντρωθέντων στοιχείων δεν διαπιστώνεται ξεκάθαρα εάν το είδος της ιδιοκτησίας επηρεάζει την τιμολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών.

Λέξεις κλειδιά: Κρατικές-Ιδιωτικές Επιχειρήσεις, Ελλάδα, Τηλεπικοινωνίες, Τιμολόγηση

1. Εισαγωγή

Η μεταπολεμική περίοδος παγκοσμίως χαρακτηρίστηκε από ένα καθεστώς οικονομικής οργάνωσης που είχε ως επίκεντρο την αυξανόμενη κρατική ιδιοκτησία έναντι της θεωρίας της ελεύθερης αγοράς. Βασικό επιχείρημα ανάπτυξης του δημόσιου τομέα αποτέλεσε η άποψη ότι η οικονομική διαταγή που επιβάλλεται από ένα κράτος δικαίου. Από αυτή την άποψη θα ήταν αδύνατο να προωθηθεί η διαδικασία ανάπτυξης χωρίς την ύπαρξη λειτουργικών συστημάτων εκπαίδευσης και υγειονομικής περίθαλψης ή την διασφάλιση των υποδομών ενέργειας, μεταφορών και επικοινωνιών και ύδρευσης-αποχέτευσης. Αυτές τις λειτουργίες κατά την επικρατούσα άποψη ήταν σε θέση να τις αναλάβει μόνο το κράτος (Shirley και Walsh 2000, Rondinelli και Iacono 1996, Shleifer 1998, Errunza και Mazumdar 2001, Taylor και Warrack 1998).

Ωστόσο, η παραπάνω θεωρία της δημόσιας ιδιοκτησίας αμφισβητήθηκε έντονα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 υπέρ της ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Τα πρώτα σύγχρονα μαζικά προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων ξεκίνησαν από τη Μεγάλη Βρετανία με σημαντικότερη την πετυχημένη αρχική δημόσια προσφορά της British Telecom το 1984 (Lal κ.α. 2004, Parker 2003, Yergin και Stanislaw 1998, Puxty 1997, Eckel κ.α. 1997, Menyah και Paudyal 1996, Menyah κ.α. 1995, Vickers και Yarrow 1991). Η επιτυχία του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων της Βρετανίας ώθησε τις περισσότερες αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες να υιοθετήσουν ανάλογα προγράμματα πουλώντας τις δημόσιες επιχειρήσεις τους σε ιδιώτες (Alexandre και Charreaux 2004, Ricketts 2004, OECD 2003, Szyber 2003, Hanousek και Kocenda 2003, Tchipev 2003, Brainerd 2002, Earle και Telegdy 2002, Pelozo 2001, Dumontier και Laurin 2002, Estache κ.α. 2001).

Στο πλαίσιο της σύγκρισης της δημόσιας με την ιδιωτική ιδιοκτησία υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός εμπειρικών μελετών που εξετάζει εάν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις λειτουργούν αποδοτικότερα από ό,τι οι δημόσιες επιχειρήσεις, τα αποτελέσματα των οποίων ωστόσο είναι διφορούμενα. Ειδικότερα οι Claessens και Djankov 2002, LaPorta κ.α. 2000a, Dewenter και Malatesta 2001, Frydman κ.α. 1997, Majumdar 1996, Ehrlich κ.α. 1994, Vining και Boardman 1992, Boardman και Vining 1989, παρά τις σημαντικές δυσκολίες που προκύπτουν από την έλλειψη επαρκών στοιχείων, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι αποδοτικότερες και πιο κερδοφόρες από τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Αντίθετα είναι τα αποτελέσματα της μελέτης του Omran (2004), ο οποίος εξέτασε 108 αιγυπτιακές επιχειρήσεις (38 πλήρως ιδιωτικοποιημένες, 16 μερικώς ιδιωτικοποιημένες και 54 δημόσιες επιχειρήσεις). Συγκεκριμένα, διαπίστωσε ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην βελτίωση της απόδοσης των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων σε σύγκριση με τις δημόσιες επιχειρήσεις. Αυτό αποδίδεται στο ότι η βελτίωση της απόδοσης των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων παρέσυρε θετικά από άποψη του ανταγωνισμού και την απόδοση των δημοσίων επιχειρήσεων. Επιπλέον, συμπεραίνει ότι η βελτίωση της απόδοσης των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων δεν επηρεάζεται από το εάν η ιδιωτικοποίηση είναι πλήρης ή μερική. Ομοίως, οι Martin και Parker (1995), εξετάζοντας την απόδοση 11 επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, που ιδιωτικοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1980, διαπίστωσαν ότι η ιδιωτική ιδιοκτησία δεν είναι κατηγορηματικά αποδοτικότερη από την κρατική ιδιοκτησία.

Η πλήρης απελευθέρωση της ελληνικής αγοράς από την 1 Ιανουαρίου 2001 προκάλεσε την διαρκή είσοδο νέων τηλεπικοινωνιακών επιχειρήσεων. Ειδικότερα, από το 1992 η σταδιακή απελευθέρωση της ελληνικής αγοράς στον ανταγωνισμό συνέβαλε στη δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού νέων επιχειρήσεων. Έτσι, από την μια επιχείρηση που δραστηριοποιούνταν το 1992 (τον ΟΤΕ) στην ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά, φτάσαμε το 2006 σε περισσότερες από 350 τηλεπικοινωνιακές επιχειρήσεις, όπως αυτές καταγράφονται στο Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΕΤΤ¹. Οι επιχειρήσεις αυτές παρέχουν ένα ευρύ φάσμα τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Η πλειοψηφία τους δραστηριοποιείται κυρίως στις υπηρεσίες φωνής και στις υπηρεσίες διαδικτύου. Στην αγορά παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας δραστηριοποιούνται σήμερα τέσσερις επιχειρήσεις. Το 1992 εισήχθη στην αγορά ένα διπολικό καθεστώς με την αδειοδότηση δύο ιδιωτικών επιχειρήσεων για την παροχή ψηφιακής κινητής τηλεφωνίας. Ο ΟΤΕ, με τη σύσταση θυγατρικής του επιχείρησης το 1998 αποτέλεσε την 3^η επιχείρηση που εισήλθε στην αγορά. Το 2002 αδειοδοτήθηκε και 4^η επιχείρηση, γεγονός που ενίσχυσε ακόμη περισσότερο το ανταγωνιστικό περιβάλλον².

Με το παρόν άρθρο εξετάζουμε, εάν το είδος ιδιοκτησίας της επιχείρησης επηρεάζει την τιμολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών. Ειδικότερα, διερευνούμε:

- εάν η ιδιοκτησία επηρέασε την τιμολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών στην σταθερή (μηνιαίο πάγιο, αστικές κλήσεις, υπεραστικές κλήσεις, διεθνείς κλήσεις και κλήσεις προς

¹ ΕΕΤΤ, Έκθεση Πεπραγμένων 2006

² Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που πραγματικά λειτουργούν είναι μικρότερος από αυτόν που καταγράφεται στον κατάλογο της ΕΕΤΤ. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που κατείχαν άδεια για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών κρίνεται για τα ελληνικά δεδομένα σαφώς μεγαλύτερος από εκείνον που μπορεί να είναι πραγματικά βιώσιμος.

κινητά), την κινητή τηλεφωνία (μηνιαίο πάγιο του φτηνότερο προγράμματος, ελάχιστη χρέωση κλήσης από κινητό τηλέφωνο σε κινητό τηλέφωνο και αποστολή ενός SMS), και στο διαδίκτυο (μηνιαίο πάγιο, τέλος χρήσης για μια 1 ώρα και ετήσιο σταθερό τέλος συνδρομής απλής σύνδεσης PSTN 56k) στον ελληνικό τομέα των τηλεπικοινωνιών³,

Για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις της έρευνας διακρίνονται σε κρατικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις.

2. Πεδίο, μεθοδολογία, δείγμα της έρευνας

Πεδίο της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά, παρέχοντας υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας καθώς και υπηρεσίες διαδικτύου και οι οποίες έχουν συμπεριληφθεί στο σχετικό μητρώο επιχειρήσεων της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).

Η εξέταση των επιχειρήσεων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο των συνεντεύξεων στη βάση δομημένου ερωτηματολογίου, προκειμένου να αντληθούν πρωτογενείς πληροφορίες. Πληροφορίες αντλούνται από τις επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων, για την ιδιοκτησία τους και την τιμολογιακή τους πολιτική (δες Παράρτημα).

Από το Μητρώο Επιχειρήσεων της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) προσδιορίσαμε το συνολικό πληθυσμό 108 επιχειρήσεων παροχής βασικών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (σταθερή τηλεφωνία, κινητή τηλεφωνία και διαδίκτυο). Η πρωτογενής έρευνα πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση το ερωτηματολόγιο ελέγχθηκε και βελτιώθηκε μέσω μιας πιλοτικής συνέντευξης. Στη δεύτερη φάση προηγήθηκε καταρχήν τηλεφωνική επικοινωνία με όλες τις επιχειρήσεις του κλάδου και στη συνέχεια το ερωτηματολόγιο στάλθηκε ηλεκτρονικά με e-mail. Στην τρίτη φάση επαναλήφθηκαν τηλεφωνικές επαφές, προκειμένου να οριστικοποιηθούν οι συναντήσεις με τα αρμόδια στελέχη των επιχειρήσεων. Τελικά, στην έρευνα συμμετείχαν 44 επιχειρήσεις (41%) με μερίδιο αγοράς άνω του 95% για τον υποκλάδο της σταθερής τηλεφωνίας και του διαδικτύου και 100% για την κινητή τηλεφωνία. Ο βαθμός αξιοπιστίας του δείγματος θεωρείται υψηλός⁴, όπως και η ποιότητα της πληροφόρησης, η οποία προέκυψε από συνεντεύξεις με ανώτατα στελέχη του μάνατζμεντ, μάρκετινγκ, δημοσίων σχέσεων και προσωπικού. Από τις 44 επιχειρήσεις του δείγματος οι 3 είναι κρατικές (εξ αυτών οι δύο παρείχαν υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας και διαδικτύου και η μια παρείχε υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας), και οι 41 είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις (εξ αυτών οι 38 δραστηριοποιούνταν στον υποκλάδο της σταθερής τηλεφωνίας και του διαδικτύου και οι 3 στον υποκλάδο της κινητής τηλεφωνίας)⁵.

³Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «11th Report on the Implementation of the Telecommunications Regulatory Package»

⁴ Έγινε ανάλυση αξιοπιστίας (Reliability Analysis) με τον υπολογισμό του συντελεστή Cronbach Alpha, η τιμή του οποίου ήταν 0.6456. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει τη συνοχή των ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν, δείχνοντας ότι στόχευαν στο ίδιο αντικείμενο. Συνεπώς, τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης κρίνονται ασφαλή.

⁵ Ως κρατικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται οι επιχειρήσεις, των οποίων η πλειοψηφία ανήκει στο κράτος και οι διοικήσεις τους ορίζονται από αυτό. Ιδιωτικές επιχειρήσεις, αντίθετα, είναι οι επιχειρήσεις που ανήκουν αμιγώς σε ιδιώτες.

3. Αποτελέσματα Έρευνας

Η τιμολογιακή πολιτική στις τηλεπικοινωνίες, που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα μέχρι την πλήρη απελευθέρωση της αγοράς, αφορούσε αποκλειστικά τα τιμολόγια των παρεχόμενων υπηρεσιών από τον ΟΤΕ και καθοριζόταν ουσιαστικά από τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Έτσι, κάθε χρόνο η κυβέρνηση στα πλαίσια της ασκούμενης γενικότερης οικονομικής και εισοδηματικής πολιτικής, προέβαινε και σε αναπροσαρμογή των τιμολογίων του ΟΤΕ, μετά φυσικά από σχετική συνεννόηση με τη διοίκηση του Οργανισμού. Τα βασικά κριτήρια, που λαμβάνονταν υπόψη για τον καθορισμό των τιμολογίων των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ήταν:

- ο χαρακτήρας του ΟΤΕ σαν Επιχείρηση Κοινής Ωφέλειας,
- οι μεταβολές του ΔΤΚ (προσαρμογή στον τιμάριθμο),
- το αναπτυξιακό πρόγραμμα του ΟΤΕ,
- τα ελλείμματα των ΕΛΤΑ (τα οποία κατά νόμο υποχρεούταν να καλύπτει ο ΟΤΕ) και οι χρηματοδοτικές ανάγκες που προέκυπταν από αυτό.

Με την πλήρη όμως απελευθέρωση της τηλεπικοινωνιακής αγοράς και την εισαγωγή νέων επιχειρήσεων αυξήθηκαν οι ανάγκες για την διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού και για την επαρκή ενημέρωση των καταναλωτών. Έτσι δημιουργήθηκε επιτακτική η ανάγκη για την αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου σχετικά με τις διαδικασίες καθορισμού των τιμολογίων των παρόχων. Σε αυτή την κατεύθυνση, το 2003 υιοθετήθηκε νέος Κανονισμός (Απόφαση ΕΕΤΤ 277/64/2003), με τον οποίο καθορίστηκε η διαδικασία έγκρισης των τιμών υπηρεσιών λιανικής και χονδρικής που υπόκεινται σε υποχρέωση κοστοστρέφειας (όπως το μηνιαίο πάγιο φωνητικής τηλεφωνίας, αστική και υπεραστική χρέωση, τιμολόγια μισθωμένων γραμμών κλπ.), καθώς επίσης και η διαδικασία έγκρισης των προσφορών και εκπιπτικών πακέτων, γεγονός που επηρέασε σημαντικά την τιμολογιακή πολιτική.

Η τιμολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών ανά κατηγορία και ανά είδος επιχείρησης παρουσιάζεται αναλυτικά στις επόμενες παραγράφους. Πιο συγκεκριμένα:

3.1 Σταθερή τηλεφωνία

Από την διεξαχθείσα έρευνα διαπιστώνεται ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις χρεώνουν τις αστικές κλήσεις χαμηλότερα (0,024€) από ότι οι κρατικές επιχειρήσεις (0,026€). Μεγαλύτερη είναι η διαφορά που παρατηρείται στην χρέωση των υπεραστικών κλήσεων, όπου οι ιδιωτικές επιχειρήσεις το ίδιο έτος (2006) χρεώνουν το 1λεπτό 0,047€ και οι κρατικές επιχειρήσεις 0,062€. Επίσης, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις χρεώνουν τις διεθνείς κλήσεις σημαντικά χαμηλότερα από ότι οι κρατικές επιχειρήσεις. Χαμηλότερη είναι και η χρέωση των κλήσεων προς τα κινητά τηλέφωνα των ιδιωτικών επιχειρήσεων (0,181€) σε σύγκριση με τις κρατικές επιχειρήσεις (0,192€). Το μηνιαίο πάγιο τέλος είναι ακριβώς το ίδιο στις κρατικές και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι μέχρι το 2006 άρτιο πανελλαδικό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο διέθετε μόνο ο ΟΤΕ και επομένως οι νέες επιχειρήσεις για να παρέχουν τις υπηρεσίες τους ήταν υποχρεωμένες να μισθώνουν γραμμές από τον ΟΤΕ. Οι υψηλότερες χρεώσεις του ΟΤΕ ενδεχομένως να οφειλόταν στο σημαντικά περισσότερο απασχολούμενο προσωπικό και συνεπώς στο αυξημένο λειτουργικό κόστος που αυτός εμφάνιζε (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Τιμολόγηση σταθερής τηλεφωνίας (κλήση 1λεπτού σε € χωρίς ΦΠΑ)

	2002	2003	2004	2005	2006
Μηνιαίο πάγιο (1)	9,98	10,49	11,40	11,90	11,90
Μηνιαίο πάγιο (2)	9,98	10,49	11,40	11,90	11,90
Αστικές κλήσεις (1)	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026
Αστικές κλήσεις (2)	0,024	0,024	0,024	0,024	0,024
Υπεραστικές κλήσεις (1)	0,063	0,063	0,063	0,062	0,062
Υπεραστικές κλήσεις (2)	0,048	0,049	0,047	0,047	0,047
Διεθνείς κλήσεις (π.χ. χώρα της ΕΕ και γειτονική χώρα της ΕΕ) (1)	0,246	0,246	0,246	0,246	0,246
Διεθνείς κλήσεις (π.χ. χώρα της ΕΕ και γειτονική χώρα της ΕΕ) (2)	0,173	0,174	0,172	0,160	0,160
Κλήσεις προς κινητά τηλέφωνα (1)	0,268	0,268	0,268	0,192	0,192
Κλήσεις προς κινητά τηλέφωνα (2)	0,208	0,215	0,202	0,181	0,181

(*1=Κρατικές επιχειρήσεις, 2= Ιδιωτικές επιχειρήσεις)

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων έρευνας

3.2 Κινητή Τηλεφωνία

Για την κινητή τηλεφωνία διαπιστώνεται ότι στις κρατικές επιχειρήσεις το μηνιαίο πάγιο τέλος το 2006 ήταν κατά 3,17€ χαμηλότερο (7,33€) από ότι στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (10,50€). Αντίθετα η ελάχιστη χρέωση της κλήσης όσο και η αποστολή ενός SMS είναι φτηνότερη στις ιδιωτικές επιχειρήσεις από ότι στις κρατικές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, στις ιδιωτικές επιχειρήσεις η ελάχιστη χρέωση της κλήσης το 2006 είναι 0,0036€ και η αποστολή ενός SMS κοστίζει 0,0820€, ενώ στις κρατικές επιχειρήσεις είναι 0,0040€ και 0,085€ αντίστοιχα. (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Τιμολόγηση κινητής τηλεφωνίας (σε € χωρίς ΦΠΑ)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Μηνιαίο πάγιο (1)	-	-	-	-	-	-	7,33	7,33	7,33	7,33	7,33	7,33	7,33	7,33
Μηνιαίο πάγιο (2)	27,88	27,88	27,88	22,75	18,34	13,21	12,47	8,36	7,92	7,92	10,50	10,50	10,50	10,50
Ελάχιστη χρέωση κλήσης (1)	-	-	-	-	-	-	0,0041	0,0041	0,0041	0,0041	0,0035	0,0035	0,0040	0,0040
Ελάχιστη χρέωση κλήσης (2)	0,1567	0,1644	0,1703	0,2099	0,1805	0,0041	0,0060	0,0044	0,0044	0,0044	0,0041	0,0041	0,0036	0,0036
1 SMS (1)	-	-	-	-	-	-	0,085	0,085	0,085	0,085	0,085	0,085	0,085	0,085
1 SMS (2)	-	-	-	0,079	0,079	0,078	0,081	0,084	0,082	0,085	0,080	0,080	0,082	0,082

(*1=Κρατικές επιχειρήσεις, 2= Ιδιωτικές επιχειρήσεις)

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων έρευνας

3.3 Διαδίκτυο

Για το διαδίκτυο, όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, το μηνιαίο πάγιο τέλος όπως και το τέλος χρήσης για 1 ώρα είναι το ίδιο και για τις για τις κρατικές και για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Οριακή διαφορά παρατηρείται μόνο στο σταθερό τέλος για μια ετήσια απλή συνδρομή, όπου οι κρατικές επιχειρήσεις το 2006 την χρεώνουν με 10,28€ και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις με 10,35€. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα υφισταμένων ερευνών. Ειδικότερα, τόσο ο Wallsten (2001) όσο και οι Nicoletti (2001) και Boyland και Nicoletti (2000), δεν διαπίστωσαν καμία σαφή σχέση της ιδιοκτησίας με τις τιμές των παρεχομένων υπηρεσιών στο διαδίκτυο (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Τιμολόγηση διαδικτύου (σε € χωρίς ΦΠΑ)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Μηνιαίο πάγιο (1)	6,02	6,75	6,75	8,22	9,98	10,49	11,40	11,90	11,90
Μηνιαίο πάγιο (2)	6,02	6,75	6,75	8,22	9,98	10,49	11,40	11,90	11,90
Τέλος χρήσης για μια ώρα αιχμής (1)	0,458	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352
Τέλος χρήσης για μια ώρα αιχμής (2)	0,458	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352	0,352
Μηνιαίο σταθερό τέλος για ετήσια απλή συνδρομή (PSTN 56k) (1)	17,17	16,79	14,67	14,67	14,63	14,63	12,00	10,28	10,28
Μηνιαίο σταθερό τέλος για ετήσια απλή συνδρομή (PSTN 56k) (2)	13,23	13,23	11,50	13,27	13,15	10,94	10,53	10,35	10,35

(*1=Κρατικές επιχειρήσεις, 2= Ιδιωτικές επιχειρήσεις)

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4. Συμπεράσματα

Με το παρόν άρθρο εξετάσαμε εάν και σε ποιο βαθμό το είδος της ιδιοκτησίας της επιχείρησης επηρεάζει την εταιρική της απόδοση (όπως εκφράζεται μέσα από την τιμολογιακή της πολιτική). Για το λόγο αυτό πραγματοποιήσαμε εμπειρική έρευνα σε 44 από τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις του κλάδου των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα και συγκεντρώσαμε στοιχεία για την περίοδο 1992-2006. Τα στοιχεία αυτά τα επεξεργαστήκαμε περιγραφικά με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS.

Από τα αποτελέσματα της έρευνάς μας δεν προκύπτει κατηγορηματικά εάν η ιδιωτική ιδιοκτησία είναι αποδοτικότερη από την κρατική ιδιοκτησία. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι στην σταθερή τηλεφωνία οι κλήσεις χρεώνονται ακριβότερα από τις κρατικές επιχειρήσεις. Αντίθετα, για την κινητή τηλεφωνία διαπιστώνεται ότι οι χρεώσεις είναι χαμηλότερες στις κρατικές επιχειρήσεις από ότι στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, με εξαίρεση την αποστολή ενός SMS, η οποία είναι φτηνότερη στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Σχετικά με τις τιμές του διαδικτύου οριακή διαφορά παρατηρείται μόνο στο σταθερό τέλος για μια ετήσια απλή συνδρομή για τα έτη 2005 και 2006, όπου οι κρατικές επιχειρήσεις την χρεώνουν φτηνότερα⁶.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Alexandre, H. και Charreaux, G. (2004) Efficiency of French privatizations: a dynamic vision, *Journal of Corporate Finance*, 10, pp 467-494.
- Bordman, A E. και Vining, A.R. (1989) Ownership and Performance in Competitive Environments: A Comparison of the Performance of Private, Mixed and State - Owned Enterprises, *Journal of Law and Economics*, 32, pp. 1-33.
- Boyland, O. και Nicoletti, G. (2000) Regulation, market structure and performance in telecommunication, *OECD*.

⁶ Από το έτος 2007 κάποιες ιδιωτικές επιχειρήσεις προχώρησαν στην δημιουργία ιδιόκτητου ευρυζωνικού δικτύου, γεγονός που διαφοροποίησε σημαντικά την τιμολογιακή πολιτική τους τόσο στην σταθερή τηλεφωνία όσο και στο διαδίκτυο. Πλέον, προσφέρουν σταθερή τηλεφωνία, κινητή τηλεφωνία, διαδίκτυο ακόμη και τηλεόραση στην τιμή ενός συνολικού πακέτου.

- Brainerd, E. (2002) Five Years after: The Impact of Mass Privatization on Wages in Russia, 1993 - 1998, *Journal of Comparative Economics*, 30 pp. 160-190.
- Claessens, S. και Djankov, S. (2002) Privatization benefits in Eastern Europe, *Journal of Public Economics*, 83, pp. 307-324.
- Dewenter, K. και Malatesta, P. (2001) State-Owned and Privately Owned Firms: An Empirical Analysis of Profitability, Leverage and Labor Intensity, *American Economic Review*, 91, pp. 320-334.
- Dumontier P. και Laurin C. (2002) The financial impact of the French government nationalization/privatization strategy, *Social Science Research Network - SSRN*.
- Earle, J. και Telegdy, A. (2002) Privatization Methods and Productivity Effects in Romanian Industrial Enterprises, *Journal of Comparative Economics*, 30, pp. 657- 682.
- Eckel, C., Eckel, D. και Singal, V. (1997) Privatization and efficiency: Industry effects of the sale of British Airways, *Journal of Financial Economics*, 43, pp. 275-298.
- Ehrlich, I., Gallais-Hamonno, G. και Lutter, R. (1994) Productivity Growth and Firm Ownership: An Analytical and Empirical Investigation, *Journal of Political Economy*, 102, pp. 1006-1038.
- Errunza, V. και Mazumdar, S. (2001) Privatization: a theoretical framework, *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 11, pp. 339-362.
- Estache, A., Gomez-Lobo, A. και Leipziger, D. (2001) Utilities Privatization and the Poor: Lessons and Evidence from Latin America, *World Development*, 29, pp. 1179-1198.
- Frydman, R., Gray, C., Hessel, M. και Rapaczynski, A. (1997) Private Ownership and Corporate Performance - Some Lessons from Transition Economies, *New York University*.
- Hanousek, J. και Kocenda, E. (2003) The impact of Czech mass privatization on corporate governance, *Journal of Economic Studies*, 30, pp. 278-293.
- Lal, D., Pitt, D. και Strachan, P. (2004) Strategic Change in UK Telecommunications: Empirical Evidence, *European Management Journal*, 22, 99-109.
- La Porta, R., López-de-Silanes, F. και Shleifer, A. (2000) Government Ownership of Banks, *World Bank*.
- Majumdar, S. (1996) Assessing Comparative Efficiency of the State-Owned, Mixed and Private Sectors in Indian Industry, *Public Choice*, 96, pp. 1-24.
- Martin, S. και Parker, D. (1995) Privatization and Economic Performance throughout the UK Business Cycle, *Managerial and Decision Economics*, 16, pp. 225-237.
- Menyah, K. και Paudyal, K. (1996) Share Issue Privatizations: The UK Experience, *Empirical Issues in Raising Equity Capital*.
- Menyah, K., Paudyal, K. και Inyangete, C. (1995) Subscriber Return, Underpricing and Long - Term Performance of UK Privatization Initial Public Offers, *Journal of Economics and Business*, 47, pp. 473- 495.
- Nicoletti, G. (2001) Regulation in services: OECD patterns and economic implications, *OECD*.
- OECD, (2003) Privatising State-owned Enterprises. An Overview of Policies and Practices in OECD Countries.
- Omran, M. (2004) The Performance of State - Owned Enterprises and Newly Privatized Firms: Does Privatization Really Matter?, *World Development*, 32, pp. 1019-1041.
- Parker, D. (2003) Performance, risk and strategy in privatized, regulated industries: The UK's experience, *International Journal of Public Sector Management*, 16, pp. 75-100.
- Pelozo, J. Anibal, I. (2001) Privatization in Paraguay: some lessons, *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 41, pp. 737-753.

- Puxty, A. (1997) Accounting Choice and a Theory of Crisis: The Cases of Post - Privatization British Telecom and British Gas, *Accounting, Organizations and Society*, 22, pp. 713-735.
- Ricketts, M. (2004) Further lessons from privatization, *Economic Affairs*, 24, pp 9.
- Rondinelli, D. και Iacomo, M. (1996) Policies and Institutions for Managing Privatization, International Training Centre - ITC.
- Shirley, M. και Walsh, P. (2000) Public versus Private Ownership: The Current State of the Debate, *World Bank*.
- Shleifer, A. (1998) State versus Private Ownership, *Journal of Economic Perspective*, 12, pp. 133 - 150.
- Sztyber, W. (2003) Polish mass privatization scheme: The programme of national investment funds, *Journal of Economic Studies*, 30, pp. 205 -228.
- Taylor, W. και Warrack, A. (1998) Privatization of state enterprise: policy drivers and lessons learned, *International Journal of Public Sector Management*, 11, pp. 524-535.
- Tchipev, P. (2003) Bulgarian mass privatization scheme: Implications on corporate governance, *Journal of Economic Studies*, 30, pp. 351-358.
- Vickers, J. και Yarrow, G. (1991) Economic Perspectives on Privatization, *The Journal of Economic Perspectives*, 5, pp. 111-132.
- Vining, A. και Boardman, A. (1992) Ownership Versus Competition: Efficiency in Public Enterprise, *Public Choice*, 73, pp. 205-239.
- Wallsten, S. (2001) An Econometric Analysis of Telecom Competition, Privatization and Regulation in Africa and Latin America, *Journal of Industrial Economics*, 49, pp. 1-19.
- Yergin, D. και Stanislaw, J. (1998) The Commanding Heights: The Battle Between Government and the Marketplace That is Remaking The Modern World.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΜΕΛΕΤΕΣ

- Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), Έκθεση Πεπραγμένων 2006.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 11th Report on the Implementation of the Telecommunications Regulatory Package.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: <ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ>**1. Τιμολόγηση***Σταθερή Τηλεφωνία*

	2001	2002	2003	2004
Μηνιαίο Πάγιο				
Αστικές Κλήσεις				
Υπεραστικές Κλήσεις				
Διεθνείς Κλήσεις α) γειτονική χώρα της ΕΕ β) απομακρυσμένη χώρα της ΕΕ γ) ΗΠΑ/Καναδάς δ) Ιαπωνία/Αυστραλία ε) Ν. Αφρική				
Κλήσεις προς κινητά τηλέφωνα (μέσος όρος)				

Κινητή Τηλεφωνία

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Μηνιαίο Πάγιο													
Τέλος Χρήσης (το δευτ.)													
1 SMS													

Διαδίκτυο

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Μηνιαίο Πάγιο Τέλος							
Τέλος Χρήσης (για 1 ώρα αιχμής/μη αιχμής)							
Σταθερό Τέλος Συνδρομής (για ετήσια συνδρομή PSTN 56Κ)							